

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 115/03-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť S. V., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. P. A., B., vo veci porušenia jeho základného práva na spravodlivé konanie a súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 313/97 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15 Co 109/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola doručená 14. októbra 2002 telefaxom a 15. októbra 2002 poštou sťažnosť S. V., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. A., B., označená ako „ústavná sťažnosť

proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. júla 2002, č. k. 15 Co 109/02 a rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 2. októbra 2001 č. k. 10 C 313/97“.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) svojím rozsudkom z 2. októbra 2001 zaviazal sťažovateľa zaplatiť Veľkému fondu i. f., a. s., Bratislava (ďalej len „VF“) 1 000 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 1. novembra 1996 do 30. apríla 1997, a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Z odôvodnenia rozsudku č. k. 10 C 313/97-39 vyplýva, že okresný súd vykonal dokazovanie a zistil nasledovný skutkový stav:

„Odporca (sťažovateľ) si v priebehu prípravy na druhú vlnu kupónovej privatizácie zakúpil kupónovú knižku a známku, ktorú v zmysle čl. II, 2 zmluvy o investovaní odovzdal PSISAS. Od zmluvného partnera prevzal sumu 1 000,- Sk, ktoré PSISAS vyplatila v mene navrhovateľa (VF). Podľa bodu 3 tohto článku, investovaním 1 000 investičných bodov do Veľkého fondu, i. f., a. s. vzniká občanovi nárok na 2 000,- Sk, a to vo výške 1 000,- Sk pri podpise zmluvy a zvyšok po skončení predkola druhej vlny privatizácie.

Navrhovateľ dňa 1. 8. 1994 uzatvoril s PSISAS zmluvu o zabezpečení emisie akcií, podľa ktorej splnomocnil spoločnosť ku všetkým právnym úkonom, ktoré bude v jeho mene a na jeho účet vykonávať (čl. II). Zmluva bola uzatvorená ako mandátna zmluva podľa §-u 556 a nasl. Obch. zák. Potom 1 000,- Sk, prijatých odporcom na základe zmluvy o investovaní, predstavuje nárok navrhovateľa. V tejto súvislosti je však potrebné vytknúť formálny nedostatok zmluvy, keď PSISAS je v záhlaví zmluvy uvádzaná ako veriteľ, a nie ako mandatár žalobcu.

Podľa §-u 575, ods. 1 O. z. ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne.

Podľa §-u 577, ods. 2 O. z. právo na vydanie bezdôvodného obohatenia tým nie je dotknuté.

Podľa §-u 451, ods. 2 O. z. bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

V súvislosti s novelizáciou zák. č. 92/91 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby (zák. č. 190/95 Z. z.) došlo k následnej nemožnosti dohodnutého plnenia, odporca však 1 000,- Sk obdržal pri podpise zmluvy.

So zreteľom na vyššie uvedené, odporcovi ako majiteľovi dlhopisu FNM SR v nominálnej hodnote 10 000,- Sk vzniká voči navrhovateľovi povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie, ku ktorému došlo plnením z právneho dôvodu, ktorý prijatím zák. č. 180/95 Z. z. odpadol.

Súd preto návrhu vyhovel a odporcovi povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie uložil, spolu s úrokom z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 O. z., výšku ktorého upravilo Nariadenie vlády SR č. 87/95 Z. z.

Medzi účastníkmi nebol dohodnutý čas plnenia, preto úroky z omeškania prislúchajú veriteľovi podľa §-u 563 cit. zák. od nasledujúceho dňa po dni, kedy mal dlžník plniť po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

Zástupca odporcu namietal nedostatok aktívnej legitímácie, taktiež vniesol námietku premlčania, tvrdil tiež, že zmluva je od začiatku neplatná, nakoľko v čase uzavretia zmluvy takéto nebolo možné uzavierať, nebol upresnený majetok, ktorý sa mal privatizovať v II. vlne KP, navrhovateľ teda podnikal s rizikom, pričom teraz stratu uplatňuje na zmluvnom partnerovi.

Aktívna legitímácia navrhovateľa je daná čl. 4 zmluvy, podľa ktorého sumu 1 000,- Sk vyplatila PSISAS občanovi v mene Veľkého fondu i. f., a. s.

Vzhľadom k tomu, že v danej veci ide o vydanie bezdôvodného obohatenia, premlčacia doba je v zmysle § 107 ods. 1 O. z. dvojročná a premlčí sa po uplynutí tejto doby odo dňa keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Z vyššie uvedeného vyplýva, že k bezdôvodnému obohateniu došlo tým, že odpadol právny dôvod, na základe ktorého sa predtým plnilo, pričom dôvodom bola zmena právneho predpisu. Zák. č. 190/1995 Z. z. sa stal účinným dňa 14. 9. 1995, právo na vydanie BO sa mohlo vykonať po prvý raz dňa 15. 9. 1995, premlčacia doba uplynula dňa 15. 9. 1997. Návrh na začatie konania bol podaný na súd dňa 17. 7. 1997, teda pred uplynutím premlčacej lehoty.

Čo sa týka posledného tvrdenia zástupcu odporcu, treba poukázať na to, že zmluvu uzavrel odporca dobrovoľne, riziko nesú obe strany rovnako ....

Vzhľadom k tomu súd vyhodnotil tvrdenie odporcu ako irelevantné a uložil mu v zmysle § 451 ods. 1 O. z. bezdôvodné obohatenie vydať.“

Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, v ktorom zotrval na dôvodoch, ktoré uvádzal i v konaní pred súdom prvého stupňa. Neskôr bolo odvolanie doplnené podaním z 24. júna 2002 (rozšírenými dôvodmi odvolania boli neplatnosť zmluvy, spochybnenie aktívnej legitímácie žalobcu, vznesená námietka premlčania a to, že neboli splnené podmienky na vyhovenie žalobe).

Krajský súd Bratislava (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 15 Co 109/02 z 25. júna 2002 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa. V odôvodnení rozsudku uviedol „V dôsledku zmeny legislatívnej úpravy druhej vlny kupónovej privatizácie vyplývajúcej zo zákona č. 190/1995 Z. z. sa stalo plnenie oboch sporových strán nemožné. V dôsledku tejto legislatívnej zmeny odpadol právny dôvod plnenia sporových strán (vzájomne si plniť), to znamená, že každá z nich bola povinná vrátiť všetko, čo v dôsledku tohto medzičasom neplatného právneho úkonu, získala. U žalovaného je to 1.000,- Sk“.

Podľa sťažovateľa citovanými rozsudkami okresný súd a krajský súd porušili jeho ústavou zaručené základné právo na spravodlivé konanie a na súdnu ochranu [čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“)] a právo na pokojné užívanie svojho majetku [čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“)] a v rozhodovaní voči nemu nerozhodovali s ohľadom na zákon a skutkový stav. Podľa sťažovateľa krajský súd nereagoval ani na jednu z námietok uvedených v jeho odvolaní a dodatkoch odvolania.

V dôsledku uvedeného žiada sťažovateľ ústavný súd, aby prijal nález, ktorým

„rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 2. októbra 2001 č. k. 10 C 313/97-39, tak aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. júna 2002 č. k. 15 Co 109/02 zruší“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v ustanoveniach § 20 ods. 1 a § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona skúmal, či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie toho, či na ochranu základných práv, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, t. j. základného práva na spravodlivé konanie a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, je daná jeho právomoc, resp. či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu, v tomto prípade všeobecných súdov rozhodujúcich v spore sťažovateľa, nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/2001) alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím.

V prípade sťažovateľa však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď ústavné právo na spravodlivé konanie a na

súdnu ochranu uvedené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľa. Všeobecné sudy prejednali jeho vec a rozhodli o nej, avšak sťažovateľ nemal úspech v konaní, pretože spor ako žalovaný prehral a odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, vychádzajúc z toho, že rozsudok je vecne správny. Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu však aj neúspech v konaní (odsúdenie na plnenie, resp. potvrdenie napadnutého rozhodnutia odvolacím súdom) naplňa obsah práva zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ak inak nedošlo k porušeniu ústavnoprocených princípov konania pred všeobecnými súdmi. Sťažovateľ však uplatnil takú námietku voči postupu a rozhodnutiu krajského súdu ako odvolacieho súdu, a preto ústavný súd sa musel venovať aj tejto námietke sťažovateľa, ktorej podstatou bolo porušenie základného práva na spravodlivé konanie.

Sťažovateľ tvrdil, že krajský súd ako odvolací súd porušil jeho základné právo na spravodlivý proces, pretože v odôvodnení svojho rozhodnutia nereagoval na žiadnu z jeho odvolacích námietok.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu (§ 211 OSP). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj

odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a tvrdým porušením základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces. Krajský súd v časti svojho rozhodnutia uviedol, že *„V dôsledku zmeny legislatívnej úpravy druhej vlny kupónovej privatizácie vyplývajúcej zo zákona č. 190/1995 Z. z. sa stalo plnenie oboch sporových strán nemožné. V dôsledku tejto legislatívnej zmeny odpadol právny dôvod plnenia sporových strán (vzájomne si plniť), to znamená, že každá z nich bola povinná vrátiť všetko, čo v dôsledku tohto medzičasom neplatného právneho úkonu, získala. U žalovaného je to 1.000,- Sk“.*

V ostatnom krajský súd konštatoval, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny.

Takto koncipované odôvodnenie, aj keď je stručné, dalo vyčerpávajúcu odpoveď na skutkovú (nová právna úprava druhej vlny kupónovej privatizácie) a právnu (odpadnutie právneho dôvodu na plnenie) podstatu sporu, a preto jeho obsah nemá žiaden tvrdý súvis s porušením práva na spravodlivý proces v rozsahu nároku na ústavne korektné dôvody rozhodnutí všeobecných súdov.

Sťažovateľ sa domáhal aj vyslovenia porušenia práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Podľa neho všeobecné súdy konali v rozpore so zákonom a povahou a intenzitou väd, ktoré im vytýka, mali porušiť toto jeho právo.

Z obsahu predložených súdnych rozhodnutí vyplynulo, že o požadovanej ochrane práva sťažovateľa podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozhodovali v rozsahu citovaných zákonných úprav všeobecné súdy v civilnom procese, čo zásadne vylučuje právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Iba všeobecné súdy sú oprávnené a povinné rozhodovať v majetkových sporoch (čl. 142 ods. 1 ústavy a § 7 ods. 1 OSP) vrátane sporov z bezdôvodného obohatenia.

Všeobecné súdy vykonávaním svojich ústavne vymedzených kompetencií sa iba nepriamo zaoberali zásahom (porušením) do práv sťažovateľa podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ku ktorému mohlo dôjsť nanajvýš postupom iných právnických osôb (PSISAS a VF), teda subjektov odlišných od všeobecných súdov. Napriek tomu sťažovateľ stotožnil konanie týchto právnických osôb, ktoré mali porušiť jeho právo, a postup všeobecných súdov, o ktorých tvrdí, že takisto porušili to isté právo. V danom prípade je to vylúčené samo povahou sporu a jeho predmetu.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu procesnoprávných princípov konania (čl. 46 až 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však zásadne nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov pri hodnotení postupu inej právnickej osoby (v tomto prípade žalobcu v spore), ktorá v konaní pred všeobecnými súdmi uplatnila nárok patriaci do právomoci týchto súdov.

Z toho vyplýva, že ústavný súd nemá právomoc preskúmať porušenie čl. 1 dodatkového protokolu, pretože v namietanom rozsahu zistil, že sťažnosť, pokiaľ ide o porušenie základného práva na súdnu ochranu (spravodlivé súdne konanie) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, je zjavne neopodstatnená a v časti namietajúcej porušenie práva na pokojné užívanie svojho majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu súdnu ochranu poskytli všeobecné súdy, a tak bola vylúčená právomoc ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy).

Preto ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol, tak ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2003